

عنوان مقاله:

برهان و علیت در طبیعیات و علوم ریاضی: ارسطو، ابن سینا، ابن رشد، ابن هیثم

محل انتشار:

دوفصلنامه هستی و شناخت، دوره 0، شماره 14 (سال: 1387)

تعداد صفحات اصل مقاله: 32

نویسنده:

حسین معصومی همدانی - استادیار موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

خلاصه مقاله:

هدف این مقاله بررسی نسبت مفهومی و تاریخی میان طبیعیات (فیزیک) ارسطویی و دسته ای از دانش هاست که از دیرباز به علوم ریاضی معروف بوده اند. از دیدگاه متعارف ارسطویی، تبیین های علوم ریاضی تنها ناظر بر «چگونگی» امورند و بنابراین شرایط، تبیین علمی واقعی را دارا نیستند و مرتبه تبیین «ریاضی»، به معنایی که در این مقاله توضیح داده شده است، از تبیین «طبیعی» فروتر است. ما امیدواریم با تحلیل متون مهمی از ارسطو، ابن سینا، ابن رشد و ابن هیثم نشان دهیم که هر چند در نظر متعارف ارسطویی نسبت به علم، ارزش نتایجی که با استفاده از روش های علوم ریاضی بدست می آیند به اندازه نتایج استدلال طبیعی نیست، اما روابط این دو دسته از علوم را نمی توان در تبعیت محض علوم ریاضی از طبیعیات خلاصه کرد. در واقع در جریانی در تاریخ فکر که از یونان باستان آغاز می شود و اوج آن در کار برخی از ریاضی دانان دوران اسلامی است، ریاضی دانان به حل مسائلی می پرداختند که مسائل طبیعی محسوب می شد و در این کار نیز بسیار موفق بودند. در نتیجه وضع تعارض آمیزی پدید آمد. طبیعی دانان از نتایجی که در علوم ریاضی بدست آمده بود استفاده می کردند اما حاضر نبودند این نتایج را تبیین های علمی واقعی بشمارند و ریاضی دانان نیز احساس نمی کردند که باید این تبیین های انی را با تبیین های لمی تکمیل کنند. این وضع مشابه وضعی است که در قرن های هفدهم و هجدهم در دوران انقلاب علمی پدید آمد و بررسی آن ما را به تجدید نظر در برخی از وجوه این انقلاب فرا می خواند.

کلمات کلیدی:

علوم ریاضی، طبیعیات، تبیین انی، تبیین لمی، نقل برهان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1225555>

